

הקואליציה לחינוך מלידה

לקיחת אחריות ממשלתית על גילאי לידה עד שלוש

נייר המדיניות

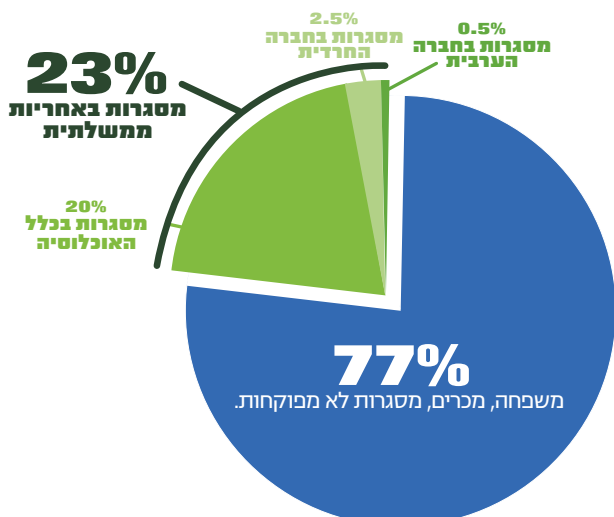
נכתב על ידי הקואליציה לחינוך מלידה

עשרות אלפי ילדים בגילאי לידה עד שלוש שוהים במדינת ישראל במסגרות הפועלות ללא רישיון וללא פיקוח. מדובר במסגרות אשר בהן לעיתים מועסקים אנשי צוות חסרי הכשרה, מסגרות בהן מתרחשות תאונות הנובעות מחוסר ידע ותקינה ומסגרות הנעדרות מסגרת פדגוגית אחידה. זאת, למרות העובדה ששלוש השנים הראשונות בחייו של אדם נחשבות לחשובות, מכוננות ובעלות השפעה ארוכת טווח על התפתחותו הקוגניטיבית של הילד. כיום, אין תוכנית ממשלתית כוללת הלוקחת אחריות מלאה ומקיפה על ילדים מתחת לגיל שלוש וזאת בהתייחס למשפחה, למסגרת החינוכית ולשירותי הקהילה. התוצאה היא פגיעה בפעוטות-ויצירת פערים בחברה הישראלית כבר בתחילת הדרך.

רוב הילדים מתחת לגיל שלוש בישראל נמצאים במסגרות מחוץ לבית. רובם המכריע (77%) שוהים במסגרות פרטיות (בטיפול של בני משפחה, מכרים ומסגרות לא מפוקחות). במסגרות אלה אין מיפוי, תקינה, או סטנדרטים מינימליים על מנת להבטיח טיפול פדגוגי נאות. אמנם ישנן מסגרות ציבוריות הנמצאות תחת פיקוח חלקי של משרד הרווחה, אך הטיפול בילדים במסגרות אלו הוא "אגבי" וזאת לצורך קידום תעסוקת הנשים. המעון לא נתפש כמוסד חינוכי, אלא כשמרטף הלאומי שהוקם על מנת לאפשר לאימהות לעבוד בשעה שנוציגי המדינה יטפלו בילד.

בנוסף, ישראל ממוקמת במקום נמוך ביותר ביחס לסבסוד מסגרות לילדים מתחת לגיל שלוש. רק 23% מהילדים שוהים במסגרות מפוקחות. בקבוצות מסוימות בחברה המצב חמור עוד יותר, רק 10% מהפעוטות בחברה החרדית ורק 3% מהפעוטות בחברה הערבית.

רציונל

שנות הגיל הרך מלידה, הן שלב קריטי בחייו של הילד ושל סביבתו. המחקרים שמצביעים על חשיבות הטיפול הראשוני בילדים וההשקעה המוקדמת על המשך החיים הולכים ומתרבים. הנזק בהזנחת ילדים בגילאי לידה עד 3 אינו מצטמצם רק לנזק לילד עצמו ולמשפחתו, אלא פוגע באופן דרמטי בעתידה של החברה כולה. איכות הטיפול מצד המבוגר המשמעותי אשר מטפל בפעוט (בן 3-6 חודשים) בתחילת דרכו במסגרת, היא זו שתשפיע במידה רבה על עתידו. מחקר שנעשה ע"י יוניצ"ף ב-2008 בנוגע לטיפול בילדים בגיל הרך, בדק ומצא שמערכות יחסים יציבות, בטוחות, ומעוררות גרייה, עם צוות קבוע בשנים הראשונות, הן קריטיות להתפתחות הילד.

כך גם מצאה פרופ' פנינה קליין ז"ל, זוכת פרס ישראל לחינוך על מחקריה בתחומי הגיל הרך. המחקרים אף מצביעים על הפערים העלולים להיווצר בגין העדר טיפול נכון בשלב זה של חייו הילד, פערים שקשה מאד יהיה לגשר עליהם בשלבים מתקדמים יותר של חייו.

הקואליציה לחינוך מלידה

הפתרון

הקואליציה לחינוך מלידה הוקמה בדצמבר-2015, ככוח פעולה משותף למען הגיל הרך. הקואליציה כוללת מפעילי מסגרות לידה עד 3, אנשי צוות כמדריכות חינוכיות, מנהלות מעון ומטפלות, הורים פעילים, ארגוני מגזר שלישי, אנשי אקדמיה ושותפים מכל חלקי החברה הישראלית - מבית יעקב ונצרת, מחוף אשקלון, תל אביב, ירושלים, חיפה ועוד. לאחר שנעשה תהליך חשיבה אינטנסיבי בין הגופים בקואליציה, נקבעו שלוש מטרות מרכזיות לפתרון סוגיית גילאי לידה עד שלוש. הדברים יובאו ביתר פירוט להלן:

- 1. הסדרה - הסדרת המסגרות לגילאי לידה עד שלוש על ידי המתשלה:** המצב הקיים היום בכל הנוגע לפיקוח על מסגרות (מעונות יום ומשפחתונים) לתינוקות הנו אבסורדי ולוקה בחסר. בעוד כל אדם המעוניין לפתוח עסק מסוג זה או אחר מחויב בקבלת רישיון מאת הרשות המקומית, הרי שבפועל, אדם הפותח "עסק" לטיפול בתינוקות, ילדים בגיל הפגיע והרגיש ביותר, אינו נדרש לקבלת רישיון וממילא אין עליו פיקוח מכל סוג שהוא. הסדרה משמעותה דרישה לקבלת רישיון עסק, קביעת שורה ארוכה של תקנות שיסדירו הפעלתה של מסגרת חינוכית לפעוטות, קביעת תקן מספרי לעובדי מסגרת חינוכית ביחס למספר הפעוטות ולגילם וכן קביעת דרישה לתנאי סף של השכלה והכשרה לעובד מסגרת חינוכית, אופק מקצועי וכן תנאי העסקה מיטביים לצוות.
- 2. הרחבה - הרחבת היקף מעונות היום:** יש צורך לבנות מאות מסגרות חדשות עבור כלל ילדי ישראל. בעקבות הרפורמה לגילאי 3 והחלת חוק חינוך חינוך לגילאים אלה, נבנו תוך שנה וחצי 2500 גנים חדשים. בסוגיה שבנדון ישנו אתגר גדול יותר המצריך משאבים גדולים יותר. על כן, יש צורך בהכנת תוכנית הדרגתית כך שתוך עשור כל ילד בישראל יוכל להתקבל למסגרת (מעון/משפחתון) מסובסדת, בהובלת צוות שקיבל הכשרה ממשרד החינוך, עם תוכנית פדגוגית חינוכית מותאמת.
- 3. העברה - העברת הסמכות ממשרד העבודה והרווחה והשירותים החברתיים למשרד החינוך:** המצאות המעונות/משפחתונים במשרד העבודה והרווחה נובעת מתוך ראיית המסגרות כפתרון לנשים עובדות. יש לשנות את החשיבה - מראייה כלכלית לראייה חינוכית. העברה למשרד החינוך תאפשר הפיכת מעון היום למוסד חינוכי, עם הכשרה מתאימה ותכנים פדגוגיים. שיפור תנאי השכר ואופק מקצועי למטפלות תמשוך כח אדם מקצועי המותאם לגיל הרך. כך ניתן יהיה לייצר מדיניות פדגוגית רציפה ושלמה החל משלבי התפתחותו המוקדמים של הילד ועד להגעתו למסגרת בית ספרית.

העברת הסמכות ממשרד
הרווחה למשרד החינוך

הוספת מסגרות
ברות השגה

יישום נורמות ניהול,
תקינה ופיקוח

לפרטים: הקואליציה לחינוך מלידה | <http://anu.org.il/leyda> | 03-6096585 | liat@anu.org.il

